

Villedende og tendensiøse

Civitasrapportene er hastverksarbeid uten kvalitetssikring

Vern Vefsna har hele veien sett med stor skepsis på Civitas sitt arbeid med Plan-programmet. Og vi synes at historien har gitt oss rett. Svært mye av arbeidet har skjedd i sommerferien eller like etter, og bærer preg av stort hastverk. Tabellbruk og konklusjoner er til dels villedende og tendensiøse.

Styret i Vern Vefsna er skeptisk til innhold og konklusjoner i Civitasrapportene. Her er leder Arne Rasmussen og sekretær Tor Steffensen fotografert på Finnbakken bru over Susna sommeren 2003.

Deler av fagarbeidet er blitt et ”oppgulp” av tidligere arbeider og arbeidet synes å være preget av et ønske om å minimalisere virkningen av en ev. regulering av Vefsna. Ikke minst gjelder dette for miljøkonsekvensene i Vefsna, nedstrøms Trofors.

SINTEF har til og med hatt som et av målene for sitt arbeid nettopp å minimalisere skadevirkningene av prosjektet til Muligheter Helgeland (MH), et arbeid som forøvrig er bestilt av Statkraft. Tidligere var det anslått 10 prosent tap av vann ved forrige utbygging på 1960-tallet. Dette tallet har SINTEF sist sommer redusert til 6 prosent. Nå har de til og med redusert på sitt anslag over vannføringstapet ved utløp Mosjøen pga. utbygging fra 17 prosent til 15 prosent. Denne sjongleringen med tall tror vi ikke på!

Hastverksrapporter?

Det er ille at ikke Civitas kvalitetssikrer delrapportene sine ved kritisk analyse av uavhengig faglig ekspertise før bruk i

hovedrapporten. Men det er verre at Statkraft/SINTEF sine vannføringstabeller og konklusjoner er brukt som grunnlag for andre delrapporter om økologiske og andre virkninger i vassdrag og fjord. Tidsnød er i denne sammenheng en **dårlig unnskyldning** eller forklaring. Enkelte konklusjoner i de rapportene som bygger på misvisende eller feil grunnlag, blir derfor verdiløse.

Forskningsobjekt

Ifølge rapportene til Civitas har Statkraft og SINTEF Energiforskning ved hjelp av hydrologiske modeller og målte verdier simulert både naturlig og regulert vannføring på aktuelle strekninger i Vefsna fra 1960 til 2002. Om modellene og simuleringsprogrammene er egne til å beskrive komplekse naturforhold som vannføring for et helt vassdrag, avhenger bl.a. om det er foretatt mange og omfattende målinger i alle deler av vassdraget over lang tid. Å bruke datasimulering til å forutsi hvordan naturen i Vefsna vil reagere på en ev. utbygging, vil trolig aldri bli mulig. Dette er den store misforståelsen.

Dersom Vefsna skulle bli utsatt for Statkraft sine planer, vil man måtte bruke mange år på å få til avbøtende tiltak etter utbyggingen, selv om man var villig. Og her kunne SINTEF sine dataprogrammer ha en viss nytte.

Selv om Statkraft har en god del nye målinger i vassdraget, er de viste tabellene over gjennomsnittlig vannføring fremdeles usikre. Det er en krevende forskningsoppgave for framtida å beskrive Vefsna-vassdragets komplekse vannføringsregime godt når vassdraget blir nasjonalt laksevassdrag.

Vern Vefsna mot kraftutbygging

Lørdag 8. november 2003

Ei levende elv

SINTEF omtaler mange problemer som vil oppstå ved en ev. regulering av Vefsna. Det påtagelige er institusjonens overdrevne og synsepregede optimisme med hensyn til å minimalisere skadene, for eksempel ved hjelp av såkalt "miljøbasert vannføring".... Det er bare å overrisle med litt vann her og der og til ulike tidspunkt. De sier at de ikke har studert en detaljert plan for slik miljøbasert vannføring. Det interessante er å merke seg at de tror at en slik plan kan lages for et så komplekst vassdrag som Vefsna, med kilde langt inne i Sverige og Børgesfjell nasjonalpark. Det kan f.eks. ta flere døgn før vannet renner ut ved kysten i Mosjøen.

Hele 1,5 kubikkmeter vannføring per sekund skal være nok til å reparere på at de i gjennomsnitt "stjeler" over 30 kubikkmeter hvert sekund til Røsvatnet! SINTEF foreslår til og med å overføre Mjøkelva til Røsvatnet. Da blir utbyggeren kvitt problemet med Mjøkelveffekten... Dessverre typisk for en teknologiforståelse av naturen. Det synes ikke å bety noe at naturen i og rundt Vefsna er et enestående økologisk system, tilpasset gjennom tusener av år.

Villedende

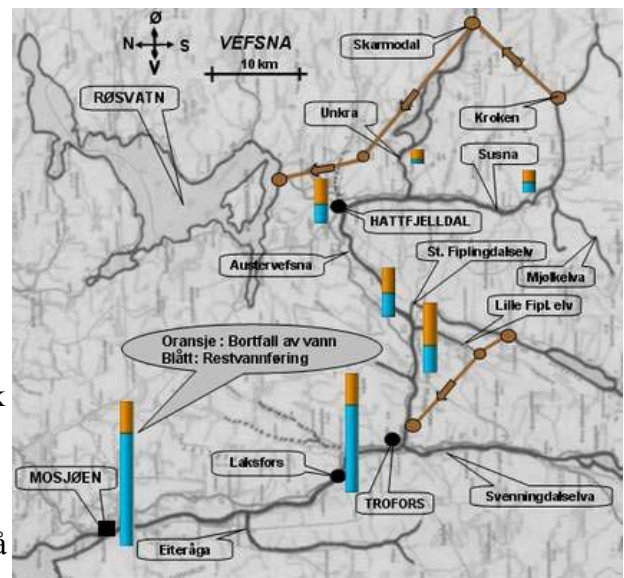
Ufullstendige måledata er en ting, men det er mer oppsiktsvekkende at Civitasrapportene er villedende og tendensiøse både med sin tabellbruk om vannføringsendringer og i konklusjonene som bygger på vannføringsendringene.

"Nedstrøms Trofors vil vannføringene etter utbygging være ubetydelig redusert" (rettet til små vannføringsendringer i siste rapportutgave), konkluderes det med. Dette er ikke bare villedende, men helt feil.

Vannføringen i Austervefsna og Vefsna reduseres med den vannføring som skal ledes over til Røsvatn, dvs. ca 30 kubikkmeter pr. sekund i gjennomsnitt. I løpet av ett år blir den reduserte vannmengden ca. 1 milliard kubikkmeter vann, noe som svarer til for eksempel volumet av en vannterning med sidekant på én km. Ifølge Civitasrapportene er dette "ubetydelig".

Ifølge SINTEF skal vannføringen i Vefsna ved Mosjøen reduseres med 31,6 kubikkmeter per sek. I dag er vannføringen ved Mosjøen 182,9 kubikkmeter per sek. Ved gjennomføring av Statkraft sitt prosjekt vil altså vannføringen reduseres med ca. 17 prosent i gjennomsnitt. Tidligere vet vi at det allerede er fjernet minst 6 prosent ved reguleringen på 1960-tallet. Samlet vil de to utbyggingene fjerne ca. 22 prosent vannføring, altså med nesten en fjerdedel av den opprinnelige

Når vannføringen i store deler (ca. 50 prosent) av året er lav, skal det ikke tas vann fra vassdraget. Resten av året må det nødvendigvis være perioder med vannføringsendringer ved Mosjøen som ligger langt over 17 prosent for å kompensere for alle perioder med vannføringsendring under 17 prosent. Vannføringsendringer over 17 prosent ved Mosjøen eller Laksfors er utelatt i alle vannføringstabeller som SINTEF/Civitas presenterer. Er dette tilfeldig?

Kartet viser vannføringen slik den var før Røsvatnet fikk vannet fra Elsvatnet, Fisklausvatnet, Gluggvatnan og Øvre Svartvatn (blå + oransje). Den blå delen viser hvor mye vann som vil passere etter Muligheter Helgeland (MH) og den oransje delen bortfall av vann, enten til Røsvatn før og etter MH eller fra Fiplingdalselvene.

Vern Vefsna mot kraftutbygging

Lørdag 8. november 2003

Vi gjengir her tabell 1 i delrapport 7.5 fra SINTEF vannføringsendringer over 17 prosent. I alle våre over endring i ferskvannstilførselen til eksempler er det tatt ut 150 kubikkmeter Vefsnfjorden ved Mosjøen. Dette er den tabellen (maksimal slukeevne) per sek for overføring til som delrapporten bl.a. bygger sine konklusjoner Røssvatn. Ved uttak mindre enn 150 kubikkmeter på. Vår tabelltilføyelse (*i kursiv med rød skrift er*) per sek reduseres endringsprosenten noe. er noen eksempler på

Vannføring (kubikkmeter per sek)	I dag	Etter utbygging	Endring
Lav vannføring	18.5	18.5	0 %
Middels vannføring	185	161	13 %
<i>Stjerneeksempel (*)</i>	<i>310</i>	<i>160</i>	<i>48 %</i>
<i>Mellom middels og høy</i>	<i>400</i>	<i>250</i>	<i>38 %</i>
<i>Mellom middels og høy</i>	<i>500</i>	<i>350</i>	<i>30 %</i>
<i>Mellom middels og høy</i>	<i>600</i>	<i>450</i>	<i>25 %</i>
Høy vannføring	1850	1700	8 %

For øvrig vil alle ”flommer” i Vefsna opp til ca. 880 kubikkmeter per sek - med nok vann i Susna og Skarmodalselva til å bortføre 150 kubikkmeter per sek, resultere i endret vannføring ved Mosjøen på over 17 prosent. Hvorfor er ingen av disse mulige vannføringene tatt med i Civitas-rapportene?

Vårt stjerneeksempel (*) i tabellen kan illustrere spennvidden i vassdraget, der nedbør og eller snøsmelting kommer til forskjellige tider i de forskjellige delene av vassdraget.

Eksemplet kan gjelde for:

- ✓ **Lokal nedbør** i grensetraktene som skaper flom i Susna og Skarmodalselva, mens vannføringen er sommerlav i de andre tilløpselvene i Vefsna. Dette er ikke uvanlig på varme sommerdager i innlandet i juli/august.
- ✓ **Forsinket snøsmelting** i de samme områdene på grunn av varmeperiode i juni når snøsmeltingen for det meste er over lenger vest i nedslagsfeltet. Høgtrykk i øst med østavind i april-mai forsinker ofte snøsmeltingen i grensetraktene.